

САМБОРСЬКИЙ АНАТОЛІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри історії держави і права

РОЗМЕЖУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ З КЕРІВНИЦТВА РОБОТАМИ ПО ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЇХ РІВНЯ

Безпека життєдіяльності і дотримання належних її умов є однією з невід'ємних складових належного функціонування держави. Реалізація цієї складової втілюється завдяки вдалій та продуманій політиці цивільного захисту й охорони населення, а останнє можливе за умов достатнього нормативного урегулювання відповідних положень щодо упередження та протидії наслідкам надзвичайних ситуацій. Розгалуженість характеру походження подій [4, с. 1], що зумовлюють виникнення надзвичайного стану (техногенного, природного, соціального, воєнного характеру) дещо залишає невизначеність щодо природи походження інституту та правозастосування його положень за окремих умов наявної політичної кон'юнктури, але в цілому законодавцем наведене систематизоване визначення надзвичайної ситуації обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загинувших і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності [1, ст. 2], при цьому аналіз законодавства України, дає змогу логічно визначити перелік інших небезпечних подій, перелік яких наводиться в пунктах 2-7 ст. 4 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану», а саме здійснення масових терористичних актів, що супроводжуються загибеллю людей чи руйнуванням особливо важливих об'єктів життєзабезпечення, виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, виникнення масових безпорядків, що супроводжуються насильством над громадянами, обмежують їх права і свободи, спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства, масового переходу державного кордону з території суміжних держав, необхідності відновлення конституційного правопорядку і діяльності органів державної влади [2, с. 4].

Разом з тим, залежно від обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для

їх ліквідації, надзвичайні ситуації поділяють на державний, регіональний, місцевий та об'єктовий рівні, і саме тут ключовим питанням є розмежування компетенцій та повноважень з керівництва роботами по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій між органами державної влади та органами місцевого самоврядування різних рівнів адміністративно-територіального поділу.

Основним в питанні ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій є питання оперативного утворення ефективної системи органів протидії та упередження наслідків надзвичайних ситуацій, нормативного закріплення їх повноважень та визначення персоніфікованого керівного складу. Відповідно до чинного законодавства постійно діючими органами управління цивільного захисту, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту, є:

- на державному рівні Кабінет Міністрів України, ДСНС, а також центральні органи виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, та підрозділи з питань цивільного захисту у складі їх апаратів;

- на регіональному рівні Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, підрозділи з питань цивільного захисту, які утворюються у їх складі, територіальні органи ДСНС;

- на місцевому рівні районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських (міст республіканського Автономної Республіки Крим, міст обласного і районного значення) рад, підрозділи з питань цивільного захисту, які утворюються у їх складі, виконавчі органи селищних та сільських рад, підрозділи територіальних органів ДСНС [4, с. 11].

Важливо зазначити, що кожний спеціалізований орган цивільного захисту утворений на регіональному рівні, як ланка територіальної підсистеми у своїй діяльності керується положенням затвердженим органом, що її створив і підзвітний виключно йому, з іншими ж територіальними ланками взаємодія будується на принципах кооперації зусиль. Разом з тим при виникненні надзвичайної ситуації є необхідність створення додаткової ситуативної системи органів оперативного реагування у відповідній локації розповсюдження наслідків надзвичайного стану. В такому разі повноваження, щодо керівництва роботами по ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій централізуються в руках однієї уповноваженої особи – керівника з робіт по ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Залежно від рівня надзвичайної ситуації керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації призначається:

- Кабінетом Міністрів України у разі виникнення надзвичайної ситуації державного рівня Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністр чи керівник одного з центральних органів виконавчої влади або його перший заступник (заступник);

- Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями у разі

виникнення надзвичайної ситуації регіонального рівня перший заступник або один із заступників Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, голови обласної, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій;

- районною державною адміністрацією у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня один із заступників голови районної державної адміністрації;

- виконавчим органом міської ради у разі виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня один із заступників міського голови;

- сільською, селищною радою у разі виникнення надзвичайної ситуації об'єктового рівня сільський, селищний голова;

- керівником суб'єкта господарювання у разі виникнення надзвичайної ситуації відповідного об'єктового рівня керівник або один із керівників суб'єкта господарювання відповідно до затвердженого розподілу обов'язків [1, с. 75].

З огляду на повноваження, якими закон наділяє керівника з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, а саме цілковитої самостійності в оперативному прийнятті рішень, щодо протидії наслідкам надзвичайної ситуації, повної підпорядкованості йому всіх задіяних до ліквідації аварійно-рятувальних служб, підзвітність виключно органу, що назначив його на посаду, можна говорити про ефективне оперативне централізоване керівництво операцією з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Законодавче закріплення інституту керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайного стану та наділення його широким спектром повноважень є цілком обумовлене логікою характеру можливої загрози життєдіяльності населення та обумовленого оперативним реагуванням функціонального навантаження. Разом з тим законодавець поділяє відповідальність за призначення відповідної особи керівника, довіряючи це не виключно структурі виконавчих органів влади в сфері цивільного захисту, а й на представницькі органи територіальних громад, їх виконавчі органи та керівний склад окремих підприємств.

Таким чином поряд з постійно функціонуючою системою органів цивільного захисту державного, регіонального та місцевого рівнів, законодавством передбачена можливість територіальних громад та підприємств більш ефективного оперативного реагування на надзвичайні ситуації, без попереднього залучення системи державних органів цивільного захисту, або у взаємодії з ними, що значно підвищує ефективність протидії та упередження наслідків надзвичайної ситуації, а за умови вже розпочатої роботи по ліквідації наслідків очолити її, з огляду на інтереси відповідної територіальної громади.

Список використаної літератури:

1. Кодекс цивільного захисту України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.

2. Про правовий режим надзвичайного стану; Закон України від 16.03.2000 № 1550-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 23, ст. 176.
3. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту; Постанова від 9 січня 2014 року № 11 // Офіційний вісник України, 2014, № 8, стор. 341.
4. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій; Наказ від 06.08.2018 № 658 // Офіційний вісник України, 2018, № 70, стор. 123.

Ключові слова: аварійно-рятувальна служба, керівник, надзвичайна ситуація, цивільний захист.

Ключевые слова: аварийно-спасательная служба, руководитель, чрезвычайная ситуация, гражданская защита.

Key words: emergency rescue service, head, emergency situation, civil protection.

СЕМЕНОВА АЛЬБИНА ПАВЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри історії держави і права

ПРАВО НА АЛІМЕНТИ ДІТЕЙ НАРОДЖЕНИХ НЕ В ШЛЮБІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасному суспільстві поширеним є явище народження дітей у незареєстрованих шлюбах. Молоді пари визначають для себе необов'язковим укладення шлюбу в органах реєстрації актів цивільного стану та вважають, що «штамп у паспорті» жодним чином не може вплинути на їх сімейні стосунки та обов'язки виховання дітей. Проблемним залишається питання сплати аліментів у випадку припинення ведення спільного господарства – коли чоловік припиняє будь-які сімейні стосунки з жінкою та своєю дитиною, яка фактично була народжена поза шлюбом. Дана стаття відображає генезис розвитку аліментних правовідносин щодо дітей народжених поза шлюбом.

За часів Російської імперії права на утримання позашлюбних дітей прирівнювалися до прав законнароджених дітей. Вважалося, що обов'язок утримання батьками своєї дитини походив із «природного зв'язку між батьками та дітьми». Так, стаття 132 Зводу законів Російської імперії встановлювала, що батько позашлюбної дитини зобов'язаний, відповідно до своїх майнових коштів та суспільного становища матері дитини, нести витрати на її утримання, якщо вона того потребує, до її повноліття [3]. Аліментні зобов'язання батька по відношенню до позашлюбної дитини виникали лише тоді, коли дитина дійсно потребувала допомоги, а мати не мала достатніх коштів, щоб самостійно утримувати дитину. Таким чином, утримання дитини народженої не в шлюбі було основним обов'язком жінки. Для чоловіка